

ترجمه فیلم و ترانه:

درس نامه‌ای برای دانشجویان زبان انگلیسی

رضا ورزشی

عضو هیأت علمی گروه زبان انگلیسی مؤسسه آموزش عالی بیابان شهد

مدرس زبان انگلیسی و مترجم

ترجمه فیلم و ترانه: درس نامه‌ای برای دانشجویان زبان انگلیسی

رضا ورزشی

نوبت چاپ: اول - اسفند ۱۳۹۷

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

بهاء: ۳۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۹۳-۱۷-۳

کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: مشهد، بلوار طرهبه، نبش معلم چهار، مؤسسه آموزش عالی بینالود مشهد

تلفن: ۵۱۳۴۲۳۰۵۶۱-۵

کدپستی: ۹۳۵۱۹۹۱۹۴۹

وبسایت: www.binaloud.ac.ir

پست الکترونیک: info@binaloud.ac.ir

فهرست مطالب

۷	مقدمه مولف
۹	بخش اول: مفهوم ترجمه
۹	مقدمه
۱۰	۱-۱ ترجمه یعنی چه؟
۱۰	۲-۱ مفهوم
۱۱	۳-۱ زبان و شکل ظاهری آن
۱۴	تمرین
۱۵	بخش دوم: ترجمه دیداری - شنیداری چیست؟
۱۵	مقدمه
۱۶	۱-۲ ترجمه دیداری - شنیداری
۱۸	تمرین
۱۹	بخش سوم: فیلم و انواع آن
۱۹	مقدمه
۲۰	۱-۳ ژانر چیست؟
۲۱	۲-۳ درام
۲۱	۳-۳ ملودرام
۲۲	۴-۳ اجتماعی
۲۲	۵-۳ سیاسی
۲۲	۶-۳ تراژدی
۲۳	۷-۳ عاشقانه
۲۳	۸-۳ جنگی
۲۳	۹-۳ فیلم نوآر
۲۴	۱۰-۳ بیوگرافی یا زندگینامه
۲۴	۱۱-۳ کمدی
۲۶	۱۲-۳ جنایی
۲۷	۱۳-۳ وحشت

۲۷	۱۴-۳	کمدی سیاه
۲۷	۱۵-۳	اکشن
۲۷	۱۶-۳	خانوادگی
۲۸	۱۷-۳	فانتزی
۲۸	۱۸-۳	علمی تخیلی
۲۹	۱۹-۳	ماجراجویی
۲۹	۲۰-۳	سورنال
۲۹	۲۱-۳	ترکیبی
۳۰		تمرین

بخش چهارم: ترانه چیست؟

۳۱		مقدمه
۳۲	۱-۴	تعریف ترانه
۳۲	۲-۴	ترانه مقابل شعر
۳۲	۳-۴	اجزای ترانه
۳۳	۴-۴	موفقیت ترانه
۳۳	۵-۴	انواع ترانه
۳۵	۶-۴	روش ترجمه ترانه
۳۷	۷-۴	جمع‌بندی
۳۷	۸-۴	سوی ترجمه
۳۸	۹-۴	نمونه ترانه و شعر ترجمه شده توسط نویسنده کتاب
۴۳	۱۰-۴	یکصد ترانه برتر تاریخ موسیقی (انگلیسی)
۴۶		تمرین

بخش پنجم: مراحل ترجمه فیلم و ترانه

۴۷		مقدمه
۴۹	۱-۵	مراحل کلی ترجمه
۵۷	۲-۵	خلاصه
۵۸		تمرین

بخش ششم: لغت‌نامه مناسب برای ترجمه

۵۹		مقدمه
۶۰	۱-۶	لغت‌نامه مناسب برای مترجم
۶۰	۲-۶	بهترین گزینه
۶۱	۳-۶	تبدیل لغت فارسی به انگلیسی
۶۳		تمرین

۶۵	بخش هفتم: تکنیکهای ترجمه فیلم و ترانه
۶۵	مقدمه
۶۷	۱-۷ تغییر برای حفظ ثبات
۶۹	۲-۷ strategy و procedure
۷۰	۳-۷ تکنیک اول: adaptation
۷۰	۴-۷ تکنیک دوم: borrowing
۷۱	۵-۷ تکنیک سوم: coinage
۷۱	۶-۷ تکنیک چهارم: calque
۷۲	۷-۷ تکنیک پنجم: modulation
۷۲	۸-۷ تکنیک ششم: shift
۷۳	۹-۷ تکنیک هفتم: compensation
۷۴	۱۰-۷ تکنیک هشتم: addition
۷۴	۱۱-۷ تکنیک نهم: recategorization
۷۵	۱۲-۷ تکنیک دهم: imitation
۷۵	۱۳-۷ تکنیک یازدهم: direct transfer
۷۶	۱۴-۷ تکنیک دوازدهم: literal translation
۷۷	۱۵-۷ تکنیک سیزدهم: equivalence
۷۸	۱۶-۷ تکنیک چهاردهم: explicitation
۷۸	۱۷-۷ تکنیک پانزدهم: amplification
۷۹	۱۸-۷ تکنیک شانزدهم: generalization
۷۹	۱۹-۷ تکنیک هفدهم: functional translation
۸۱	۲۰-۷ تکنیک هجدهم: foreignization / domestication
۸۱	۲۱-۷ تکنیک نوزدهم: localization
۸۲	۲۲-۷ تکنیک بیستم: deletion
۸۳	تمرین

۸۷	بخش هشتم: انیمیشن و کارتون
۸۷	مقدمه
۸۸	۱-۸ ترجمه انیمیشن
۸۸	۲-۸ زیرنویس

۸۹	بخش نهم: ترجمه عنوان فیلم و ترانه
۸۹	مقدمه
۹۰	۱-۹ ترجمه عنوان فیلم و ترانه
۹۲	تمرین

بخش دهم: ترجمه تابو ۹۵

..... ۹۵ مقدمه

..... ۹۶ ۱-۱۰ تابو چیست؟

..... ۹۸ تمرین

بخش یازدهم: چگونگی ارزیابی ترجمه فیلم و ترانه ۹۹

..... ۹۹ مقدمه

..... ۱۰۰ ۱-۱۱ ارزیابی ترجمه

..... ۱۰۱ ۲-۱۱ مولفه‌های ارزیابی ترجمه متون دیداری - شنیداری

..... ۱۰۵ ۳-۱۱ جمع‌بندی

..... ۱۰۶ تمرین

بخش دوازدهم: انسجام متنی و ترجمه ۱۱۳

..... ۱۱۳ مقدمه

..... ۱۱۴ ۱-۱۲ cohesion

..... ۱۱۴ ۲-۱۲ ارجاع

..... ۱۱۴ ۳-۱۲ جایگزینی

..... ۱۱۴ ۴-۱۲ حذف به قرینه

..... ۱۱۵ ۵-۱۲ کلمات ربطی

..... ۱۱۵ ۶-۱۲ پیوستگی واژگان

..... ۱۱۵ ۷-۱۲ نتیجه‌گیری

..... ۱۱۸ تمرین

بخش سیزدهم: ترجمه slang, idiom, phrasal verb و collocation ۱۱۹

..... ۱۱۹ مقدمه

..... ۱۲۱ ۱-۱۳ Slang (اصطلاحات کوچه و خیابان) و ترجمه فیلم و ترانه

..... ۱۳۱ ۲-۱۳ idiom (اصطلاح)

..... ۱۳۶ ۳-۱۳ phrasal verb (فعل‌های اصطلاح گونه)

..... ۱۴۰ ۴-۱۳ هم آبی (collocation)

مقدمه مولف

در تمامی سالیان زندگی‌ام، تدریس، تحقیق و نگارش سه مشغله اصلی من بوده است و در واقع سه عامل که مرا در این نگاه داشته. همیشه دوست داشتم که یاد بگیرم و یاد بدهم. به همین دلیل، تحقیق را کردم و یادداشت برمی‌داشتم. گاهی روی کاغذ واقعی و گاهی بر کاغذهای مجازی! من همیشه درس داشتم و آرزو می‌کردم روزی کتاب هم بنویسم. کتاب‌هایی که بوسیله آنها تجربیات سال‌های تدریس و تحقیق را در اختیار دیگران قرار دهم. این را اضافه کنم که یکی از ابزارهایی که رسیدن آن زبان انگلیسی را آموختم و توسعه دادم فیلم و ترانه‌های انگلیسی بود. بعدها که در دانشگاه مشغول به تدریس شدم، آموزش فن ترجمه فیلم و به صورت کلی متون دیداری و شنیداری به دانشجویان عزیزم یکی از علایق من بود. برای تدریس بهتر بدنبال منابع به روز و با کیفیت می‌گشایم اما این جستجوها راه به جایی نمی‌برد. پس برای گذران کلاس درس و انجام وظایفی که بر من نهاده شده بودم و برای تربیت نسلی که در ترجمه متون دیداری و شنیداری حرفه‌ای و کارگشته باشد دست به جمع‌آوری مطالبی از منابع مختلف نمودم. به مرور زمان مجموعه‌ای از عوامل را کنار هم گذاشتم و نقشه راهی برای دانشجویان رشته مترجمی زبان و سایر علاقه‌مندان به ترجمه متون دیداری و شنیداری و به طور خاص فیلم و ترانه‌های انگلیسی تدوین و تهیه نمودم که شالوده تهیه کتاب فعلی شد.

کتاب حاضر نتیجه تلاش ده ساله در زمینه تدریس و تحقیق در باب متون دیداری و شنیداری مانند فیلم و ترانه است. هدف از نگارش این کتاب احیای اصول و روش ترجمه در چهارچوب متون دیداری و شنیداری مانند فیلم و ترانه می‌باشد. این کتاب قصد دارد تا خواننده

را از طریق گذراندن در یک مسیر چند مرحله‌ای با علم ترجمه و فنون ترجمه متون دیداری و شنیداری مانند فیلم و ترانه آشنا نماید. خواننده محترم این کتاب می‌بایست به منظور تأمین این هدف کلیه فصل‌های این کتاب را مطالعه و تمرین‌های مربوط به هر بخش را با دقت انجام دهد. همچنین دانشجویان و علاقه‌مندان به ترجمه فیلم و ترانه می‌بایست از این کتاب گام فراتر گذاشته و به استفاده از منابع دیگر نیز همت گمارند. امیدوارم کتاب فعلی یک گره از هزاران گره‌ی موجود در علم ترجمه و ترجمه متون دیداری و شنیداری مانند فیلم و ترانه را باز نماید. پس برای توسعه و ویرایش کتاب، با ارسال نقد و نظرات خود به آدرس varzeshi@gmail.com بنده را در بازبینی‌ها و نگارش کتب پیش رو یاری نمایید.

با تشکر و احترام

رضا ورزشی